

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Praefatio

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

PRAEFATIO.

SPECVLVM
MORALIVM QVAE-
STIONVM AVTHORE MA-
gistro Ioanne Caso Oxoniensi, olim
Collegij Diui Ioannis Præ-
cursoris socio.

An plus valeat educatio, quam doctrina.

Educatio.
Doctrina.

NE VITA HVMANA
finitis malorū scopulis ob-
iecta, careret subsidijs, phi-
losophi olim in primis, edu-
cationis curam habendam esse seriò ac
diligenter suaserunt. Est enim educatio
prima, secunda, tertia pars vitæ, sine qua,
omnis doctrina, auctore Seneca, est ve-
luti armata iniustitia. Vt ergo ruit ædifi-
cium, si stabile nō ponatur fundamentū,
ita canones & præcepta morum discuti-
untur in cassum, si educationis non per-
discatur principium. Sapienter quidem
Horatius.

Educationis
bonæ necessi-
tas.

In li. de breui-
tate vitæ.

Nunc adhibe parò.

*Pectore verba puer, nunc te melioribus offer:
Quo semel est imbuta recens seruiabit odorem
Testa diu.*

No

PRAEFATIO.

Ne igitur Iuuenes hunc librum de moribus conscriptum quasi antidotum in sinu, aut ignem in silice circumferant, ne eiusdem præcepta, quæ sunt veluti salutaria pharmaca, animi vulneribus minus aptè accommodent, ne denique tam castam scientiam illotis (vt aiunt) manibus temerè & inconsideratè contrectent, ab hoc fundamento & seminario morum, nempe ab educatione primum exordium esse putauit. Sic præmoniti cauebunt fortassè Iuuenes, ne lasciuis oculis intruentes Dianã à sæuis Actæonis canibus lacerentur, hoc est, ne æstuantibus affectibus (quibus plerumque hæc ætas scatet) vitiorum sordibus coinquinentur. Vt enim cibus non prodest, si stomachus sit plenus veneno: ita morum præcepta non proficiunt, si animus sit coopertus vitio. Qui hortum amœnum ac frugiferum habere studet, necesse est primum venenatas & male olentes herbas radicitus euellat: ita qui animum moralis philosophiæ institutis imbueret contedit, necesse est primum helleborum corruptæ naturæ sumat, quo omnes animi latebræ &

Educatione
affectus superandi

PRAEFATIO.

recessus à contagione dissolutæ vitæ expurgentur. Hoc autem fieri non potest per solam doctrinam: quippe multi quidem præclarè sapiunt, sed pauci sunt qui præclarè viuunt. Doctus Cæsar ac tyrannus: doctus Alexander, at superbus: non ergo tantum valet eruditio, quantum præualet educatio. Illa autem pertūdit hæc mentem instruit: illa discitur sæpè sine v̄sū, hæc nunquam habetur sine fructu: illa multis perniciem peperit, hæc suis semper salutem dedit: illa fluit ac refluit, hæc constat stabilisq; manet: illa in bonis & malis floret, hæc solum in alumnis virtutū lucet: illa cū vita vt umbra labitur, hæc post mortem ad cœlos nobiscū tollitur: illa animum solum ornat, hæc animum & corpus virtutis imperio subijcit: illius cōtemptio stultū, huius neglectio perniciosum efficit: est ergo quod rectè concludam plus quidem valere educationem quam doctrinam. Hortanda est igitur studiosa lūctus, vt effectus suppressere, libidinem refrænare, radices vitiorum euellere, ignorantiam fugere, parentes ac præceptores audire, illorū præcepta

Educatio cū doctrina collata ei præfertur. Rationes affatim collectæ quibus probatur plus valere educationem quam doctrinam.

PRAEFATIO.

cepta discere, bonorum exempla imitari ^{Educatio in} studeat. In hoc enim solo vis educatio- ^{quo const-} nis consistit, vt audiendo bona vivere ^{stat.} contendas bene.

Educatio est vel.

Naturalis, quæ est infantis tam in sanitate totius corporis, quàm in singularum partium concinnitate diligens conseruatio.

Ciuilis, quæ } Publica per Magistratū, priuata per patrem est vel } aut præceptorem, quæ } pprie hic intelligitur

Dignitatem subiecti: voluntas enim educationi, intellectus doctrinæ subijcitur.

Plus valet educatio ad studium virtutis quàm doctrina, propter

Excellentiam obiecti: bonum enim respicit educatio, verum autem respicit scientia.

Nobilitatem finis: Nā educatio bene & beatè nos viuere, at doctrina nos scire tantū ac philosophari docet.

Opp.

Si non sit morum directio nil valet educatio: sed per solam doctrinam est morum directio: ergò sine doctrina nihil valet educatio.

Resp.

Morum directio con- } *Doctrinam, quæ præcepta solum virtuti tradit.* } Morum directio per } *Disciplinam, quæ obseruationem præceptorum & actionem virtutis vrget. Illa sci- } Doctr. Di- } *adiuuat vt remota causa, hæc perficit* } *scipl.**

PRAEFATIO.

Ut medicina: illa nos scire facit modum viuēdi, hac ipsum habitū ingenerat: magis ergo valet educatio, quae animū ad actionem virtutis confirmat, quā doctrina, quae hominē in contemplatione solū virtutis instruit.

Opp.

Lib. I. Ethic.

Quicquid expellit morbos animi, & sanat hominē, maximē valet ad studium virtutis: sed teste Arist. morum philosophia expellit morbos animi & sanat hominem, cum sit medicina animi expultrix vitiorum: ergo maximē valet ad studium virtutis: & ex consequenti magis quā educatio.

Resp.

Doctrina est medicina, Educatio medicinae applicatio.

Aliud est Medicina, aliud medicina applicatio. Facendum est morum philosophiam esse quidem medicinam eandemq³, expultricem vitiorum, at non sine applicatione, quae est educatio. Est enim doctrina morum salutaris medicina, est vero educatio vitae humana ad virtutis normam conformatio.

Opp.

Topicor. 3.

Bonum quo antiquius, eo melius: sed instructio ad bonos mores est bonū antiquius quā educatio, ergo est melius, & proinde magis valet ad studiū virtutis. Maior est Aristotelis tertio Topicorū Minor probatur, quia ad virtutis normam morum non potest esse conformatio, nisi precedat virtutis scientia: frustra enim conaris bene educare, nisi viam virtutis possis demonstrare.

Resp.

PRAEFATIO.

Resp.

Maxima illa Aristotelis intelligenda est in bonis eiusdem speciei ac ordinis, altam non habentibus differentiam quam diuturnitatis ac certitudinis. Quoniam igitur scientia, & educatio non sunt bona eiusdem speciei ac ordinis, cum illa sit bonum mentis, haec moris, argumentum ab eo loco ductum in his non tenet.

Bonum quo antiquius eo melius quomodo intelligendum. Scientia bonum mentis. Educatio bonum moris.

Opp.

Quo aliquid certius eo melius: sed scientia est educatione certior, cum sit solum in his quae aliter se habere non possunt, ergo & melior: & proinde magis valet quam educatio, quae est mutabilis & voluntaria. Maior est Aristotelis Top. 3. Cap. 1. Minor est eiusdem r. Demonstrat.

3. Topicorū
1. lib. Ana.

Resp.

Certius aliquid dicitur dupliciter vel quoad

Demonstrationem rerum, & sic scientia res omnium certissima habetur. primo libro Demonstrationis. Conformationem morum, & sic virtus omni scientia certior & constantior dicitur primo Ethicorum capitulo sexto. eodem modo vos de educatione, quae solum virtuti innititur, respondemus.

Scientia certior quoad demonstrationem rerū. Educatio quoad conformationem morum.